

**POWIATOWY PROGRAM DZIAŁAŃ NA RZECZ
OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH W POWIECIE TCZEWSKIM
NA LATA 2021-2030**

WSTĘP

Podstawą opracowania i realizacji Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Powiecie Tczewskim na lata 2021 – 2030 jest art. 35a ust 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. z 2020r. poz.426, z późn. zm.), który określa, że „do zadań powiatu należy opracowywanie i realizacja, zgodnych z powiatową strategią dotyczącą rozwiązywania problemów społecznych, powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie:

- a)rehabilitacji społecznej,
- b)rehabilitacji zawodowej i zatrudniania,
- c)przestrzegania praw osób niepełnosprawnych”.

Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Powiecie Tczewskim na lata 2021-2030, zwany dalej Programem, jest dokumentem określającym i koordynującym działania mające służyć rozwiązywaniu problemów osób z niepełnosprawnością w zakresie zawodowym i społecznym. Jego realizacja ma przyczynić się do zwiększenia możliwości korzystania przez osoby z niepełnosprawnością ze swoich praw i czynnego uczestnictwa w życiu społecznym i zawodowym. Katalog dziesięciu praw osób z niepełnosprawnością zawarty jest w Karcie Praw Osób Niepełnosprawnych, uchwalonej przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 1 sierpnia 1997 r.:

- 1) dostęp do dóbr i usług, umożliwiających pełne uczestnictwo w życiu społecznym;
- 2) dostęp do leczenia i opieki medycznej, wczesnej diagnostyki, rehabilitacji i edukacji leczniczej, a także do świadczeń zdrowotnych, uwzględniających rodzaj i stopień niepełnosprawności, w tym do zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze, sprzęt rehabilitacyjny;
- 3) dostęp do wszechstronnej rehabilitacji, mającej na celu adaptację społeczną;
- 4) dostęp do nauki w szkołach wspólnie ze swymi pełnosprawnymi rówieśnikami, jak również do korzystania ze szkolnictwa specjalnego lub do edukacji indywidualnej;
- 5) pomoc psychologiczna, pedagogiczna i inna umożliwiająca rozwój, zdobycie lub podniesienie kwalifikacji ogólnych i zawodowych;
- 6) praca na otwartym rynku pracy zgodnie z kwalifikacjami, wykształceniem i możliwościami oraz korzystanie z doradztwa zawodowego i pośrednictwa, a gdy niepełnosprawność i stan zdrowia tego wymaga – prawo do pracy w warunkach dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych;
- 7) zabezpieczenie społeczne uwzględniające konieczność ponoszenia zwiększonych kosztów wynikających z niepełnosprawności, jak również uwzględnienia tych kosztów w systemie podatkowym;
- 8) życie w środowisku wolnym od barier funkcjonalnych, w tym: dostęp do urzędów, punktów wyborczych i obiektów użyteczności publicznej, swobodnego przemieszczania się i powszechnego korzystania ze środków transportu, dostęp do informacji, możliwości komunikacji międzyludzkiej;
- 9) posiadanie samorządnej reprezentacji swego środowiska oraz prawa do konsultowania z nim wszelkich projektów aktów prawnych dotyczących osób niepełnosprawnych;

- 10) pełne uczestnictwo w życiu publicznym, społecznym, kulturalnym, artystycznym, sportowym oraz w rekreacji i turystyce, odpowiednio do swych zainteresowań i potrzeb.

Ze względu na zmieniające się warunki, potrzeby i oczekiwania osób z niepełnosprawnością, Program ma charakter otwarty. Aby umożliwić w przyszłości podejmowanie różnorodnych działań i inicjatyw oraz włączanie się na różnych etapach jego realizacji nowych podmiotów, realizatorów i uczestników dopuszcza się możliwość wprowadzania zmian w trakcie jego realizacji. Warunkiem pomyślnej realizacji Programu jest czynne uczestnictwo jednostek organizacyjnych Powiatu Tczewskiego, organizacji pozarządowych i innych podmiotów działających na rzecz osób z niepełnosprawnością oraz samych zainteresowanych, czyli osób z niepełnosprawnością.

Na zasięg podejmowanych przedsięwzięć będą miały wpływ między innymi środki Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, inicjatywy i możliwości finansowe partnerów oraz przepisy prawne dotyczące tej sfery działania.

Program spójny jest z:

- 1) Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej;
- 2) Kartą Praw Osób Niepełnosprawnych uchwaloną przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 1 sierpnia 1997 r.;
- 3) Uchwałą Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 7 grudnia 2012 r. w sprawie przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu osób niepełnosprawnych;
- 4) Konwencją ONZ o prawach osób niepełnosprawnych, sporządzoną w Nowym Jorku dnia 13 grudnia 2006 r., ratyfikowaną przez Polskę w dniu 6 września 2012 r.;
- 5) ustawą z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych;
- 6) ustawą z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami;
- 7) Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Tczewskim na lata 2018 - 2025.

NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ I ORZECZNICTWO

W 1994 roku w Brukseli, podczas **Europejskiego Forum Niepełnosprawności** przedstawiciele 24 europejskich i krajowych organizacji osób z niepełnosprawnością przyjęli następującą definicję osoby z niepełnosprawnością: *Osobą niepełnosprawną jest jednostka w pełni swych praw, znajdująca się w sytuacji upośledzającej ją na skutek barier środowiskowych, ekonomicznych i społecznych, których z powodu występujących u niej uszkodzeń nie może przewyższać w taki sposób jak inni ludzie. Bariery te zbyt często są zwiększane przez deprecjonujące postawy ze strony społeczeństwa.*

Konwencja ONZ o prawach osób niepełnosprawnych, ratyfikowana przez Polskę w 2012 roku do osób z niepełnosprawnością zalicza te *osoby, które mają długotrwale naruszoną sprawność fizyczną, umysłową, intelektualną lub w zakresie zmysłów, co może w oddziaływaniu z różnymi barierami utrudniać im pełny i skuteczny udział w życiu społecznym, na zasadzie równości z innymi osobami.*

Definicja osoby z niepełnosprawnością stosowana przez **Główny Urząd Statystyczny (GUS)** ujmuje nie tylko osoby niepełnosprawne prawnie, ale również osoby, które takiego statusu prawnego nie posiadają, lecz deklarują, że mają ograniczenia w wykonywaniu wybranych czynności. Jest to tak zwana *niepełnosprawność biologiczna*. Osoby niepełnosprawne biologicznie zostały zdefiniowane jako *osoby odczuwające ograniczenia zwykłych (podstawowych) czynności życiowych odpowiednich dla ich wieku*. Określono 3 stopnie ograniczenia zdolności do wykonywania czynności podstawowych: całkowicie, poważnie lub umiarkowanie ograniczoną. We wszystkich tych przypadkach niemożność wykonywania ww. czynności musiała trwać lub przewidywano jej trwanie przez okres co najmniej 6 miesięcy.

W polskim prawie problem wykluczenia inwalidów i osób z niepełnosprawnością zawarto w **uchwale Sejmu Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej z dnia 16 września 1982 roku w sprawie inwalidów i osób niepełnosprawnych**. Sejm Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej uznając, że inwalidom i osobom z niepełnosprawnością należy zapewnić możliwość pełnego uczestnictwa w życiu zawodowym i społecznym zwrócił się do Rządu o pilne przygotowanie odpowiednich aktów prawnych oraz podjęcie działań praktycznych zapewniających możliwość pełnego włączenia się tej grupy społecznej do życia zawodowego i społecznego oraz przyjęcia im z pomocą w zakresie zaspokajania ich potrzeb bytowych, socjalnych i kulturalnych. Sejm Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej zwrócił się również do wszystkich obywateli, instytucji i organizacji, aby w praktyce swej działalności przejawiały należytą troskę o potrzeby tej grupy ludzi i czyniły wszystko, co inwalidom i osobom z niepełnosprawnością zapewni pełną integrację ze społeczeństwem.

Do końca 1997 roku osobom, które z różnych powodów utraciły pełnosprawność, dla celów rentowych i pozarentowych przyznawane były grupy inwalidzkie. Orzeczenie grupy inwalidzkiej odbywało się za pośrednictwem komisji lekarskiej ds. inwalidztwa i zatrudnienia. Komisja po rozpatrzeniu złożonego przez petenta wniosku wraz z odpowiednimi załącznikami medycznymi oraz odbyciu z nim indywidualnego spotkania, podczas którego przeprowadzano wywiad lekarski, ustalała jeden z trzech rodzajów grupy inwalidzkiej:

- I grupa inwalidzka;
- II grupa inwalidzka;
- III grupa inwalidzka.

Uzyskanie grupy inwalidzkiej uprawniało do przywilejów adekwatnych do stopnia. Korzyści z grupy inwalidzkiej uwzględniały m.in. ulgi podatkowe czy wsparcie socjalne i materialne.

Osoby z ustaloną grupą inwalidzką o charakterze trwałym, czyli „na stałe”, wydanym w starym systemie, zachowują uprawnienia w nowym systemie.

Obecnie obowiązuje definicja zawarta w **ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych**. Ustawa definiuje „niepełnosprawność” w kontekście zawodowym, uznając osoby niepełnosprawne bezrobotne lub niepełnosprawne poszukujące pracy w rozumieniu przepisów o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu. Ustawa wprowadza trzy stopnie niepełnosprawności dla osób, które ukończyły 16 rok życia:

- 1) **znaczny**, do którego zalicza się osobę z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej i wymagającą, w celu pełnienia ról społecznych, stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innych osób w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji;
- 2) **umiarkowany**, do którego zalicza się osobę z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej lub wymagającą czasowej lub częściowej pomocy innych osób w celu pełnienia ról społecznych;
- 3) **lekki**, do którego zalicza się osobę o naruszonej sprawności organizmu, powodującej w sposób istotny obniżenie zdolności do wykonywania pracy, w porównaniu do zdolności, jaką wykazuje osoba o podobnych kwalifikacjach zawodowych z pełną sprawnością psychiczną i fizyczną, lub mająca ograniczenia w pełnieniu ról społecznych dające się kompensować przy pomocy wyposażenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze lub środki techniczne.

Osoby, które nie ukończyły 16 roku życia zaliczane są do osób z niepełnosprawnością, jeżeli mają naruszoną sprawność fizyczną lub psychiczną o przewidywanym okresie trwania powyżej 12 miesięcy, z powodu wady wrodzonej, długotrwałej choroby lub uszkodzenia organizmu, powodującą konieczność zapewnienia im całkowitej opieki lub pomocy w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych w sposób przewyższający wsparcie potrzebne osobie w danym wieku.

Symbole przyczyny niepełnosprawności określone zostały Rozporządzeniem Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003 r. w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności:

- 01-U – upośledzenie umysłowe,
- 02-P – choroby psychiczne,
- 03-L – zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu,
- 04-O – choroby narządu wzroku,
- 05-R – upośledzenia narządu ruchu,
- 06-E – epilepsja,
- 07-S – choroby układu oddechowego i krążenia,
- 08-T – choroby układu pokarmowego,
- 09-M – choroby układu moczowo – płciowego,

- 10-N – choroby neurologiczne,
- 11-I – inne, w tym schorzenia endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego,
- 12-C - całościowe zaburzenia rozwojowe.

Symbol przyczyny niepełnosprawności odzwierciedla rozpoznanie uszkodzenia lub choroby, która niezależnie od przyczyny jej powstania powoduje zaburzenia funkcji organizmu oraz ograniczenia w wykonywaniu czynności życiowych i aktywności społecznej.

Niepełnosprawność w liczbach

Zdiagnozowanie skali występowania zjawiska niepełnosprawności jest niezwykle trudnym procesem, ze względu na brak aktualnych danych, a co za tym idzie wiarygodnych statystyk.

Według **Światowego Raportu o Niepełnosprawności**, opublikowanego w 2011 roku przez Światową Organizację Zdrowia (WHO) oraz Bank Światowy, ponad 1 mld osób na świecie cierpi na jakąś formę niepełnosprawności. Odpowiada to około 15% ludności świata. Między 110-190 mln osób ma bardzo poważne trudności w funkcjonowaniu. Liczba osób z niepełnosprawnością cały czas rośnie w związku ze starzeniem się populacji i wzrostem liczby osób przewlekle chorych. Również inne czynniki, takie jak awarie drogowe, przemoc i katastrofy przyczyniają się do rosnącej liczby w pewnych kontekstach.

Informację na temat skali niepełnosprawności w Polsce pochodzą przede wszystkim z badań prowadzonych przez Główny Urząd Statystyczny. Ostatnie pełne dane pochodzą z przeprowadzonego w 2011 roku **Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań**. Na koniec marca 2011 roku liczba osób z niepełnosprawnością ogółem wynosiła niemal 4,7 mln (dokładnie 4.697.048, w tym 2.166.912 mężczyzn, 2.530.136 kobiet). Tym samym liczba osób z niepełnosprawnością w Polsce stanowiła 12,2% ludności kraju. Prawne potwierdzenie faktu niepełnosprawności posiadało w 2011 roku przeszło 3,1 mln osób (dokładnie 3 133,5 tys.). Liczebność zbiorowości osób z niepełnosprawnością prawnie i biologicznie (jednocześnie) wynosiła 2 652,0 tys., tylko prawnie – 479,5 tys., tylko biologicznie – 1 565,6 tys. Liczebność osób z niepełnosprawnością biologicznie wynosiła 4 217,6 tys.

Niepełnosprawność na podstawie danych **Głównego Urzędu Statystycznego** - wyniki spisu ludności i mieszkań 2011

Obszar	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
Polska	4697048	2166912	2530136
Województwo Pomorskie	284499	131919	152580
Powiat Tczewski	13982	6584	7398

Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności

Przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Tczewie działa Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności, który wydaje orzeczenia o niepełnosprawności i orzeczenia o stopniu niepełnosprawności.

Liczba orzeczeń wydanych przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Tczewie w latach 2014 - 2019

Rok wydania orzeczenia	Liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności u osób poniżej 16 roku życia	Liczba wydanych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności	OGÓLEM
2014	331	3.050	3.381
2015	321	2.943	3.264
2016	317	2.472	2.789
2017	393	2.747	3.140
2018	318	3.011	3.329
2019	303	2.740	3.043

Źródło: na podstawie Sprawozdań z Działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Tczewie w poszczególnych latach

Karty parkingowe

Od dnia 1 lipca 2014 roku na mocy przepisów ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r.– Prawo o ruchu drogowym (Dz. U. z 2020 r. poz. 110) organem wydającym kartę parkingową jest przewodniczący powiatowego zespołu ds. orzekania o niepełnosprawności właściwego ze względu na miejsce pobytu osoby z niepełnosprawnością lub siedzibę placówki. Od 2014 roku karty parkingowe wydawane są wyłącznie:

- osobom z niepełnosprawnością zaliczonym do znacznego lub umiarkowanego stopnia niepełnosprawności, mającym znacznie ograniczone możliwości samodzielnego poruszania się,
- osobom z niepełnosprawnością, które nie ukończyły 16 roku życia, mającym znacznie ograniczone możliwości samodzielnego poruszania się,
- placówkom zajmującym się opieką, rehabilitacją lub edukacją osób z niepełnosprawnością mających znacznie ograniczone możliwości samodzielnego poruszania się; kartę parkingową placówkom wydaje się na okres 3 lat.

Karty parkingowe wydane przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Tczewie w latach 2014 - 2019

Rok	Karty parkingowe (dla osób z niepełnosprawnością)	Karty parkingowe (dla placówek)
2014	354	3
2015	1.109	22
2016	460	2
2017	506	0
2018	673	24
2019	807	2

Źródło: na podstawie Sprawozdań z Działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Tczewie w poszczególnych latach

REHABILITACJA SPOŁECZNA

Rehabilitacja społeczna ma na celu umożliwienie osobom z niepełnosprawnością uczestnictwo w życiu społecznym i realizowana jest przede wszystkim przez wyrabianie zaradności osobistej i pobudzenie aktywności społecznej oraz wyrabianie umiejętności samodzielnego wypełniania ról społecznych. Rehabilitacja społeczna to także likwidacja barier, w szczególności architektonicznych, technicznych oraz w komunikowaniu się i dostępu do informacji, kształtowanie właściwych postaw i zachowań sprzyjających integracji z osobami z niepełnosprawnością.

Ustawowe zadania z zakresu rehabilitacji społecznej osób z niepełnosprawnością w ramach zadań własnych powiatu realizowane są przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Tczewie. Działania te dofinansowane są ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Oprócz tego zadania z zakresu rehabilitacji społecznej osób z niepełnosprawnością są realizowane przez organizacje pozarządowe, w tym ze środków pozyskanych w ramach otwartych konkursów ofert.

Zaopatrzenie w sprzęt rehabilitacyjny, w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom z niepełnosprawnością

Adresatami pomocy są osoby z niepełnosprawnością z orzeczoną znacznym, umiarkowanym lub lekkim stopniem niepełnosprawności lub legitymujące się orzeczeniem równoznacznym oraz dzieci do 16 roku życia legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności. Dofinansowaniem zakupu przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych objęte są osoby z niepełnosprawnością, które uzyskały dofinansowanie z NFZ. Dofinansowanie do zakupu sprzętu rehabilitacyjnego odbywa się na podstawie wystawionego przez lekarza specjalistę zaświadczenia potwierdzającego potrzebę prowadzenia rehabilitacji w warunkach domowych. Zadanie to realizowane jest przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Tczewie, ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom z niepełnosprawnością w powiecie tczewskim w latach 2014-2019

WYSZCZEGÓLNIENIE	Wnioski złożone w 2014 roku		Wnioski złożone w 2015 roku		Wnioski złożone w 2016 roku		Wnioski złożone w 2017 roku		Wnioski złożone w 2018 roku		Wnioski złożone w 2019 roku	
	liczba	Kwota w zł	liczba	Kwota w zł	liczba	Kwota w zł	liczba	Kwota w zł	liczba	Kwota w zł	liczba	Kwota w zł
złożone wnioski	409	335.204	433	429.834	667	623.943	568	499.755	560	684.743	665	1.057.830
wypłacone dofinansowanie	323	252.087	367	312.889	444	426.524	478	417.048	540	468.852	540	574.616

Źródło: na podstawie Sprawozdań z Działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Tczewie w poszczególnych latach

Likwidacja barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych

Likwidacja barier ma na celu umożliwienie osobie z niepełnosprawnością wykonywanie podstawowych, codziennych czynności oraz kontaktów z otoczeniem. Likwidacja barier architektonicznych i technicznych w miejscu zamieszkania osoby z niepełnosprawnością to prace adaptacyjne, budowlane i instalacyjne, zmierzające do dostosowania pomieszczeń mieszkalnych i sanitarnych oraz dogodnego dojścia do mieszkania, w celu stworzenia osobie z niepełnosprawnością jak najkorzystniejszych warunków funkcjonowania. Bariery w komunikowaniu się to ograniczenie uniemożliwiające lub utrudniające osobom z niepełnosprawnością swobodne porozumiewanie się. Dotyczy to głównie osób z dysfunkcją narządu słuchu i mowy oraz wzroku.

Dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych, w ramach zadań realizowanych przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodziny w Tczewie

ROK REALIZACJI	Likwidacja barier architektonicznych		Likwidacja barier w komunikowaniu się		Likwidacja barier technicznych	
	Wnioski dofinansowane	Kwota dofinansowania w pełnych zł	Wnioski dofinansowane	Kwota dofinansowania w pełnych zł	Wnioski dofinansowane	Kwota dofinansowania w pełnych zł
2014	10	40.923	19	23.518	1	7.740
2015	11	79.872	25	30.136	7	24.506
2016	20	96.396	36	34.280	3	7.644
2017	20	127.391	24	23.914	3	2.672
2018	15	112.271	20	33.791	8	38.859
2019	16	130.308	22	36.750	5	23.820

Źródło: na podstawie Sprawozdań z Działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodziny w Tczewie w poszczególnych latach

Likwidacja barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych odbywa się również w ramach programów Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, których realizatorem jest samorząd powiatowy – Starostwo Powiatowe w Tczewie:

- 1) *Program wyrównywania różnic między regionami III.* Celem strategicznym programu jest wyrównywanie szans oraz zwiększenie dostępu osób z niepełnosprawnością do rehabilitacji zawodowej i społecznej ze szczególnym uwzględnieniem osób zamieszkujących regiony słabiej rozwinięte gospodarczo i społecznie. Likwidacja barier architektonicznych i w komunikowaniu się realizowana jest w obszarach:
  - a) obszar B – likwidacja barier w urzędach, placówkach edukacyjnych lub środowiskowych domach samopomocy w zakresie umożliwienia osobom z niepełnosprawnością poruszania się i komunikowania,
  - b) obszar D – likwidacja barier transportowych.

Na terenie powiatu tczewskiego w latach 2014 – 2019, w ramach obszaru B (likwidacja barier w urzędach, placówkach edukacyjnych lub środowiskowych domach samopomocy w zakresie umożliwienia osobom z niepełnosprawnością poruszania się i komunikowania) zrealizowano następujące projekty:

- a) „Likwidacja barier w poruszaniu się osób niepełnosprawnych w obrębie Sali gimnastycznej” – projekt realizowany przez Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy w Tczewie (obecnie Zespół Placówek Specjalnych w Tczewie),
- b) „Budowa windy przystosowanej dla osób niepełnosprawnych w Zespole Szkół w Morzeszczynie” – projekt realizowany przez Gminę Morzeszczyn.

W zakresie likwidacji barier transportowych (obszar D) zakupiono samochody do przewozu osób z niepełnosprawnością, w tym poruszających się na wózku inwalidzkim, dla:

- a) Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Tczewie,
  - b) Koła Stowarzyszenia na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną w Tczewie,
  - c) Gminy Subkowy,
  - d) Stowarzyszenia na Rzecz Szkolnictwa Specjalnego w Tczewie,
  - e) Zespołu Placówek Specjalnych w Tczewie,
  - f) Dom Pomocy Społecznej w Damaszcze,
  - g) Dom Pomocy Społecznej w Pelplinie;
- 2) *Pilotażowy program „Aktywny samorząd”*- realizatorem jest Starostwo Powiatowe w Tczewie – Wydział Zdrowia, Spraw Społecznych i PFRON. Samorząd powiatowy jest realizatorem Programu w Module I i Module II. Zadania objęte w ramach Modułu I przyczyniają się do likwidacji barier utrudniających aktywizację społeczną i zawodową, poprzez dofinansowanie:
- a) zakupu i montażu oprzyrządowania do posiadanego samochodu,
  - b) kosztów uzyskania prawa jazdy,
  - c) zakupu sprzętu elektronicznego, jego elementów i oprogramowania oraz udziału w szkoleniach w zakresie obsługi nabytego w ramach Programu sprzętu elektronicznego i oprogramowania,
  - d) kosztów utrzymania sprawności technicznej posiadanego sprzętu elektronicznego, zakupionego w ramach Programu,
  - e) zakupu lub naprawy wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym,
  - f) zakupu skutera inwalidzkiego o napędzie elektrycznym lub oprzyrządowania elektrycznego do wózka ręcznego,
  - g) zakupu lub naprawy protezy kończyny, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne,
  - h) kosztów opieki nad osobą zależną (opłaty za pobyt dziecka w żłobku lub przedszkolu albo innego kosztu zapewnienia opieki nad dzieckiem).

W latach 2014 -2019, w ramach Modułu I zawarto 195 umów, na podstawie których udzielono wsparcia ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w łącznej kwocie 792.563,89 złotych.

Turnusy rehabilitacyjne

Uczestnictwo osób z niepełnosprawnością w turnusach rehabilitacyjnych dofinansowane jest ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych na podstawie

ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych oraz zgodnie z zasadami przyznawania przedmiotowego dofinansowania, przyjętymi przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Tczewie. Wysokość środków PFRON na realizację przedmiotowego zadania przyznawana jest każdego roku uchwałą Rady Powiatu Tczewskiego. Turnusy rehabilitacyjne to zorganizowana forma aktywnej rehabilitacji połączonej z elementami wypoczynku, których celem jest ogólna poprawa psychofizycznej sprawności uczestników turnusu oraz rozwijanie ich umiejętności społecznych, między innymi przez nawiązywanie i rozwijanie kontaktów społecznych, realizację i rozwijanie zainteresowań, a także przez udział w innych zajęciach przewidzianych programem turnusu. Program turnusu określa rodzaje i cele turnusu oraz formy rehabilitacji odpowiednio dostosowane do rodzajów schorzeń osób z niepełnosprawnością. O dofinansowanie do turnusu rehabilitacyjnego mogą starać się wszystkie osoby z niepełnosprawnością posiadające aktualne orzeczenie o stopniu niepełnosprawności (zaliczone do jednej z grup inwalidzkich) oraz rodzice lub opiekunowie osób z niepełnosprawnością.

Dofinansowanie uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych w latach 2014 – 2019

ROK REALIZACJI	Liczba osób, którym udzielono wsparcie	Wysokość udzielonego wsparcia w pełnych zł
2014	231	224.632
2015	330	328.911
2016	295	319.812
2017	272	299.565
2018	299	344.190
2019	329	410.356

Źródło: na podstawie Sprawozdań z Działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Tczewie w poszczególnych latach

Warsztaty Terapii Zajęciowej

Warsztaty Terapii Zajęciowej (WTZ) zostały powołane do życia ustawą z dnia 9 maja 1991 roku o zatrudnianiu i rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych, która wprowadziła legislacyjne podstawy do tworzenia warsztatów, głównie w ramach zakładów pracy chronionej, jako ich wyodrębnione jednostki organizacyjne. WTZ są placówką wykonującą rehabilitację społeczną i zawodową niepełnosprawnych podopiecznych. Terapia realizowana jest poprzez terapię zajęciową. Osoby z niepełnosprawnością będące klientami WTZ nazywane są uczestnikami. WTZ finansowane są w 90% ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych i w 10% ze środków samorządowych.

Na terenie powiatu tczewskiego działają trzy warsztaty terapii zajęciowej prowadzone przez:

- 1) Koło Polskiego Stowarzyszenia na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną w Tczewie, ul. Wigury 84 – warsztaty dla 35 uczestników;

- 2) Stowarzyszenie Na Rzecz Szkolnictwa Specjalnego w Tczewie, ul. Grunwaldzka 1 – warsztaty dla 20 uczestników;
- 3) Caritas Diecezji Pelplińskiej w Pelplinie, ul. Sambora 28 – warsztaty dla 25 uczestników.

Domy Pomocy Społecznej

Dom pomocy społecznej jest placówką świadcząca usługi bytowe, opiekuńcze, wspomagające i edukacyjne osobom wymagającym całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności. Zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej, domy pomocy społecznej mogą prowadzić jednostki samorządu terytorialnego, Kościół katolicki, inne związki wyznaniowe, fundacje i stowarzyszenia, pozostałe osoby prawne, osoby fizyczne. Na terenie powiatu tczewskiego prowadzonych jest 6 powiatowych domów pomocy społecznej:

- 1) Dom Pomocy Społecznej w Gniewie - dom dla 99 osób przewlekle somatycznie chorych i z niepełnosprawnością fizyczną;
- 2) Dom Pomocy Społecznej w Damaszcze - dom dla 126 osób przewlekle psychicznie chorych;
- 3) Dom Pomocy Społecznej w Pelplinie - dom dla 156 osób z niepełnosprawnością fizyczną i przewlekle somatycznie chorych;
- 4) Dom Pomocy Społecznej w Rudnie - dom dla 77 osób z niepełnosprawnością intelektualną, w tym dla 69 dorosłych i dla 8 dzieci;
- 5) Dom Pomocy Społecznej w Stanisławiu - dom dla 80 osób z niepełnosprawnością intelektualną;
- 6) Dom Pomocy Społecznej w Wielkich Wyrębach - dom dla 78 osób z niepełnosprawnością intelektualną, w tym dla 24 dzieci i młodzieży oraz dla 54 dorosłych,

oraz Dom Pomocy Społecznej w Bielawkach, prowadzony na zlecenie Powiatu przez Zgromadzenie Sióstr Benedyktynek Samarytanek Krzyża Chrystusowego dla 114 osób z niepełnosprawnością intelektualną.

Zadania dotyczące umieszczania w domach pomocy społecznej osób realizuje Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Tczewie. Osoby kierowane na podstawie decyzji administracyjnych do domów pomocy społecznej są osobami wymagającymi całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności.

Średni miesięczny koszt utrzymania mieszkańca w latach 2014-2019 kształtował się następująco:

Dom pomocy społecznej	Średni miesięczny koszt utrzymania mieszkańca w roku:					
	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Dom Pomocy Społecznej w Pelplinie	2.811,39 zł	2.935,60 zł	3.129,36 zł	3.335,60 zł	3.528,24 zł	3.716,71 zł
Dom Pomocy Społecznej w Gniewie	2.709,15 zł	2.809,27 zł	2.924,05 zł	3.085,84 zł	3.334,74 zł	3.565,70 zł
Dom Pomocy Społecznej w Wielkich Wyrębach	2.942,15 zł	2.991,01 zł	3.095,88 zł	3.418,80 zł	3.749,46 zł	3.908,68 zł
Dom Pomocy Społecznej w Rudnie	2.993,20 zł	3.285,54 zł	3.441,68 zł	3.603,82 zł	3.697,44 zł	4.246,26 zł
Dom Pomocy Społecznej w Stanisławiu	3.023,05 zł	3.022,79 zł	3.249,63 zł	3.473,33 zł	3.847,66 zł	3.935,50 zł
Dom Pomocy Społecznej w Damaszcze	2.979,33 zł	3.135,58 zł	3.368,49 zł	3.521,32 zł	3.595,85 zł	4.007,96 zł
Dom Pomocy Społecznej w Bielawkach	3.132,17 zł	3.218,96 zł	3.140,78 zł	3.347,76 zł	3.623,63 zł	4.137,38 zł

Dane: DPS

Na terenie wszystkich domów pomocy społecznej prowadzonych przez Powiat Tczewski odbywają się liczne wydarzenia o charakterze kulturalnym, o zasięgu lokalnym, ponadmiejscowym i międzynarodowym. Część z imprez ma charakter cykliczny.

Środowiskowe Domy Samopomocy

Środowiskowe domy samopomocy są ośrodkami wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi i niepełnosprawnością intelektualną, które w wyniku upośledzenia niektórych funkcji organizmu lub zdolności adaptacyjnych wymagają pomocy do życia w środowisku rodzinnym i społecznym, w szczególności w celu zwiększania zaradności i samodzielności życiowej, a także ich integracji społecznej. Domy, w zależności od kategorii osób, dla których są przeznaczone, dzielą się na następujące typy:

- a) typ A - dla osób przewlekłe psychicznie chorych;
- b) typ B - dla osób z niepełnosprawnością intelektualną;
- c) typ C - dla osób wykazujących inne przewlekłe zaburzenia czynności psychicznych;
- d) typ D - dla osób ze spektrum autyzmu lub niepełnosprawnościami sprzężonymi (brak na terenie powiatu tczewskiego).

W Tczewie działa Środowiskowy Dom Samopomocy (ŚDS), będący odrębną jednostką organizacyjną Gminy Miejskiej Tczew, powołaną w celu realizacji zadań pomocy społecznej zleconych przez administrację rządową. Siedzibą ŚDS jest miasto Tczew, ul. Armii Krajowej 55A/1. ŚDS prowadzi działalność w kilku odrębnych budynkach zwanych filiami:

- 1) ŚDS przy ul. Nowowiejskiej 18 - typ AB;
- 2) ŚDS przy ul. Chopina 33 - typ AB;
- 3) ŚDS przy ul. Armii Krajowej 55 - typ AB;
- 4) ŚDS przy ul. Niepodległości 10 - typ C.

Ponadto na terenie powiatu tczewskiego prowadzone są środowiskowe domy samopomocy:

- 1) ŚDS w Narkowach przy ul. Tczewskiej 11 - typ ABC;
- 2) ŚDS w Gniewie przy ul. Krasickiego 8 - typ AB;
- 3) ŚDS w Rajkowach, ul. Akacyjowa 54 – typ AB;
- 4) ŚDS w Tczewie przy ul. Grunwaldzkiej 1 - prowadzony przez Stowarzyszenie na Rzecz Szkolnictwa Specjalnego w Tczewie - typ AB.

Współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób z niepełnosprawnością

Współpraca Powiatu Tczewskiego z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, odbywa się zgodnie z uchwalonym, po konsultacjach z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego, rocznym Programem Współpracy Powiatu Tczewskiego z Organizacjami Pozarządowymi.

Ponadto, zadania z zakresu rehabilitacji społecznej osób z niepełnosprawnością zlecane fundacjom oraz organizacjom pozarządowym, realizowane są w ramach ogłoszonych konkurów ofert i finansowane ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

EDUKACJA

Placówki edukacyjne

W Tczewie prowadzony jest Zespół Placówek Specjalnych, w skład którego wchodzi:

- a) Ośrodek Rewalidacyjno-Wychowawczy – przeznaczony dla dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu głębokim, z autyzmem, z zespołem Aspergera, z niepełnosprawnościami sprzężonymi, w których jedną z niepełnosprawności jest niepełnosprawność intelektualna,
- b) Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy im. Jana Pawła II, w skład którego wchodzi:
  - Przedszkole nr 3 Specjalne,
  - Szkoła Podstawowa nr 9 Specjalna,
  - Branżowa Szkoła I Stopnia nr 5 Specjalna,
  - Szkoła Specjalna Przystosowująca do Pracy,
  - Internat wraz z grupami dziennymi zapewniającymi opiekę wychowawczą w ramach zajęć świetlicowych, uczniom przed i po lekcjach.

W Pelplinie prowadzony jest Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy, który jest placówką dla dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim, umiarkowanym, znacznym, głębokim oraz dla dzieci i młodzieży z autyzmem w tym z zespołem Aspergera.

W jego skład wchodzi:

- a) Szkoła Podstawowa Nr 3 Specjalna,
- b) Szkoła Specjalna Przysposabiająca do Pracy,
- c) Zespoły rewalidacyjno – wychowawcze,
- d) Świetlica,
- e) Grupy wychowawcze,
- f) Wczesne Wspomaganie Rozwoju Dzieci.

Pilotażowy program „Aktywny samorząd” – Moduł II

Od 2012 roku Powiat Tczewski – Starostwo Powiatowe w Tczewie, realizuje pilotażowy program „Aktywny samorząd”. Od 2013 roku, w ramach przedmiotowego Programu, w ramach Modułu II, osoby z orzeczoną umiarkowaną lub znaczną stopniem niepełnosprawności lub równoważnym stanem prawnym dotyczącym niepełnosprawności, mogą otrzymać dofinansowanie do kosztów uzyskania wykształcenia na poziomie wyższym. W latach 2014 -2019, na dofinansowanie kosztów uzyskania wykształcenia na poziomie wyższym (Moduł II) udzielono wsparcia w łącznej wysokości 1.668.391,45 zł na podstawie zawartych 664 umów.

REHABILITACJA ZAWODOWA

Rehabilitację zawodową osób z niepełnosprawnością finansuje głównie Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Celem rehabilitacji zawodowej jest umożliwienie uzyskania i utrzymania odpowiedniego zatrudnienia oraz awansu zawodowego, głównie poprzez odpowiednie poradnictwo i szkolenia zawodowe oraz pośrednictwo pracy. Działania z zakresu rehabilitacji zawodowej prowadzi Powiatowy Urząd Pracy w Tczewie.

Podstawowe dane o strukturze bezrobocia w powiecie tczewskim na koniec grudnia 2014 - 2019 r.

Wyszczególnienie	31.12.2014	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2018	31.12.2019
Bezrobotni ogółem	4332	3713	3170	2921	2815	2432
Niepełnosprawni	333	332	296	233	271	249

Źródło: Sprawozdanie z działalności Powiatowego Urzędu Pracy w Tczewie w poszczególnych latach

W ramach przyznanego uchwałą Rady Powiatu Tczewskiego limitu środków PFRON na realizację zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej osób z niepełnosprawnością w latach 2014-2019 wydatkowano łącznie 1.560.467,84 zł, w tym na:

- a) dokonywanie zwrotu kosztów wyposażenia stanowiska pracy dla osoby z niepełnosprawnością – 933.945,75 zł,
- b) przyznawanie środków dla osób z niepełnosprawnością na podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej – 522.230,81 zł,

- c) zwrot wydatków na instrumenty lub usługi rynku pracy na rzecz osób z niepełnosprawnością zarejestrowanych jako poszukujące pracy i niepozostające w zatrudnieniu – 104.291,28 zł.

Dodatkowo z pozyskanych przez Powiat Tczewski środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w ramach *Programu wyrównywania różnic między regionami III*, obszar G (skierowanych do powiatów poza algorytmem dodatkowych środków na finansowanie zadań ustawowych dotyczących rehabilitacji zawodowej osób z niepełnosprawnością), w ramach projektu „Wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych z powiatu tczewskiego na rynku pracy” dwie osoby otrzymały wsparcie na rozpoczęcie działalności gospodarczej (w 2018 roku - 48.825,97 zł, w 2019 roku - 23.897 zł) i jeden pracodawca na utworzenie stanowiska pracy dla osoby z niepełnosprawnością (w 2019 roku – 26.121 zł).

Realizacja zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej osób z niepełnosprawnością obejmuje szersze działania. Powiatowy Urząd Pracy w Tczewie realizował zadania w przedmiotowym zakresie również ze środków Funduszu Pracy oraz środków pozyskanych z Europejskiego Funduszu Społecznego, gdzie osoby z niepełnosprawnością stanowiły jedną z głównych grup docelowych realizowanych projektów.

PRZESTRZEGANIE PRAW OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Przy Staroście działa Powiatowa Społeczna Rada do Spraw Osób Niepełnosprawnych, która jest organem opiniodawczo-doradczym. Zgodnie z art. 44b ust. 2 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych do zakresu działań powiatowych rad należy inspirowanie przedsięwzięć zmierzających do integracji zawodowej i społecznej osób z niepełnosprawnością i realizacji ich praw, opiniowanie projektów powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych, ocena realizacji programów, opiniowanie projektów uchwał i programów przyjmowanych przez radę powiatu pod kątem ich skutków dla osób z niepełnosprawnością.

Członkowie Powiatowej Społecznej Rady do Spraw Osób Niepełnosprawnych spotykają się co najmniej raz na kwartał. W latach 2014-2019 odbyły się łącznie 52 spotkania, podczas których opiniowano projekty uchwał Rady Powiatu Tczewskiego pod kątem skutków dla osób z niepełnosprawnością, w tym m.in. w sprawie określenia zadań, na które przeznaczone będą środki pochodzące z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, wydawano opinie w sprawie zgłaszanych do dofinansowania projektów w Programie wyrównywania różnic między regionami, dokonywano oceny realizacji Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych wraz z komisją merytoryczną Rady Powiatu Tczewskiego na podstawie otrzymanych sprawozdań z realizacji w poszczególnych latach. Ponadto analizowano sytuację osób z niepełnosprawnością na terenie powiatu i zgłaszano wnioski do Starosty Tczewskiego.

W ramach pracy Wydziału Zdrowia, Spraw Społecznych i PFRON Starostwa Powiatowego w Tczewie administrowane są strony internetowe:

- www.niepelnosprawni.powiat.tczew.pl - dotycząca problematyki osób z niepełnosprawnością w zakresie rehabilitacji zawodowej i społecznej, wydarzeń kulturalnych, sportowych, integracyjnych skierowanych do tych osób na terenie powiatu tczewskiego,
- <http://ngo.powiat.tczew.pl> - dotycząca spraw na polu działalności organizacji pozarządowych i innych podmiotów prowadzących działalność pożytku publicznego, w tym na rzecz osób z niepełnosprawnością.

CELE PROGRAMU

Cel główny

Stwarzanie jak najlepszych warunków do podejmowania działań umożliwiających osobom z niepełnosprawnością funkcjonowanie w społeczności lokalnej oraz poprawa ich sytuacji, przede wszystkim w zakresie rehabilitacji społecznej, zawodowej i zatrudnienia oraz przestrzegania praw osób z niepełnosprawnością.

Cele szczegółowe

Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych realizuje następujące cele szczegółowe:

- 1) rozwój rehabilitacji społecznej;
- 2) działalność Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności;
- 3) interwencja kryzysowa;
- 4) wyeliminowanie lub zmniejszenie barier ograniczających uczestnictwo osób z niepełnosprawnością w życiu społecznym i zawodowym;
- 5) wyrównanie szans edukacyjnych;
- 6) opieka psychologiczno – pedagogiczna;
- 7) rozwój rehabilitacji zawodowej;
- 8) opieka medyczna;
- 9) przestrzeganie praw osób z niepełnosprawnością.

Realizatorzy programu

Realizatorami działań zdefiniowanych w Powiatowym Programie Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych są samorządy gmin, powiatu, jednostki organizacyjne pomocy społecznej, ochrony zdrowia, edukacji, organizacje pozarządowe działające w sferze pożytku publicznego oraz inne podmioty działające na rzecz osób z niepełnosprawnością.

Warunkiem powodzenia realizacji Programu jest czynne w nim uczestnictwo jego realizatorów. Dla skuteczności działań w realizacji Programu powinny być wykorzystywane porozumienia, partnerstwa i inicjatywy lokalne.

Źródło finansowania

W realizację Programu winny być zaangażowane środki Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, administracji rządowej, samorządów wszystkich szczebli, podmiotów gospodarczych, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz inne środki pozabudżetowe.

Ewaluacja i monitoring

Dla sprawnej realizacji Programu niezbędna jest bieżąca współpraca jednostek organizacyjnych Powiatu Tczewskiego, Powiatowej Społecznej Rady ds. Osób Niepełnosprawnych oraz organizacji pozarządowych działających na rzecz osób z niepełnosprawnością i ich rodzin. Wdrożenie w życie zadań wyznaczonych w Programie uzależnione będzie zarówno od czynników zewnętrznych, jak i wewnętrznych. W całym okresie realizacji Programu podejmowane działania będą podlegały ocenie. Prowadzenie ewaluacji jest konieczne ze względu na możliwości pojawienia się nowych okoliczności i problemów, których nie można było przewidzieć na etapie opracowywania Programu. Program ma charakter otwarty w zakresie merytorycznym i czasowym, i może być uzupełniany i zmieniany w trakcie jego realizacji, jeśli zajdzie taka potrzeba. Dane do monitoringu pozyskiwane będą od podmiotów odpowiedzialnych za wykonanie poszczególnych zadań i przedstawiane w formie corocznego sprawozdania. Sprawozdanie z realizacji Programu przygotowuje wyznaczona komórka organizacyjna Starostwa Powiatowego w Tczewie w terminie do końca lutego następnego roku.

Oceny realizacji Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych do końca marca każdego roku dokonuje Powiatowa Społeczna Rada do Spraw Osób Niepełnosprawnych wraz z komisją merytoryczną Rady Powiatu Tczewskiego na podstawie otrzymanego sprawozdania z realizacji Programu.

Zadania i sposoby realizacji Programu

CEL SZCZEGÓŁOWY	DZIAŁANIE	WSKAŹNIKI (odpowiednio: wysokość w zł, ilość, liczba, opis)	REALIZATORZY
1. Rozwój rehabilitacji społecznej	1.1. Dofinansowanie uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych	1) środki PFRON przyznane wg algorytmu w danym roku 2) wnioski złożone 3) wnioski zrealizowane 4) osoby z niepełnosprawnością objęte wsparciem i ich opiekunowie	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Tczewie
	1.2. Dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych, w związku z indywidualnymi potrzebami osób z niepełnosprawnością, w środowisku ich zamieszkania	1) środki PFRON przyznane wg algorytmu w danym roku 2) wnioski złożone 3) wnioski zrealizowane 4) osoby objęte wsparciem	
	1.3. Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze	1) środki PFRON przyznane wg algorytmu w danym roku 2) wnioski złożone 3) wnioski zrealizowane 4) środki wydatkowane 5) osoby objęte wsparciem	
	1.4. Współpraca z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art.3 ust.3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, podejmującymi działania na rzecz osób z niepełnosprawnością	1) ogłoszone konkursy 2) wysokość zaplanowanych środków 3) wysokość przekazanych środków 4) złożone oferty 5) oferty dofinansowane	Administracja samorządowa, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Tczewie, organizacje pozarządowe
	1.5. Działanie warsztatów terapii zajęciowej	1) warsztaty terapii zajęciowej na terenie powiatu tczewskiego 2) uczestnicy warsztatów terapii zajęciowej	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Tczewie, Warsztaty Terapii Zajęciowej

2. Działalność Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności	2.2. Orzekanie o niepełnosprawności i o stopniu niepełnosprawności	1) złożone wnioski 2) wydane orzeczenia o niepełnosprawności i o stopniu niepełnosprawności	Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności
	2.3. Wydawanie legitymacji osobom z niepełnosprawnością	1) złożone wnioski 2) wydane legitymacje	
	2.4. Wydawanie kart parkingowych osobom z niepełnosprawnością i placówkom zajmującym się opieką, rehabilitacją lub edukacją osób z niepełnosprawnością	1) złożone wnioski o wydanie karty parkingowej dla osoby z niepełnosprawnością 2) wydane karty parkingowe osobom z niepełnosprawnością 3) złożone wnioski o wydanie karty parkingowej dla placówki 4) wydane karty parkingowe dla placówek	
3. Interwencja kryzysowa	3.1. Prowadzenie interwencji kryzysowej i wsparcia udzielanego osobom z niepełnosprawnością	1) podjęte działania 2) osoby objęte wsparciem	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie - Wydział Interwencji Kryzysowej, Komenda Powiatowa Policji w Tczewie, miejskie i gminne ośrodki pomocy społecznej
	3.2. Pomoc osobom z niepełnosprawnością znajdującym się okresowo w trudnej sytuacji życiowej, zagrażającej ich egzystencji	1) podjęte działania 2) osoby objęte wsparciem	
	3.3. Prowadzenie poradnictwa rodzinnego, konsultacje prawne, terapie indywidualne i grupowe dla osób z niepełnosprawnością w kryzysie	1) podjęte działania 2) osoby objęte wsparciem	
	3.4. Opracowywanie i realizacja programów pomocowych dla osób będących w stanie kryzysu	1) opracowane programy 2) programy przyjęte do realizacji 3) zrealizowane programy	Administracja samorządowa, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, w tym Wydział Interwencji Kryzysowej, miejskie i gminne ośrodki pomocy społecznej

4. Wyeliminowanie lub zmniejszenie barier ograniczających uczestnictwo osób z niepełnosprawnością w życiu społecznym i zawodowym	4.1. Realizacja pilotażowego programu „Aktywny samorząd” – Moduł I: likwidacja barier transportowych	1) złożone wnioski 2) zrealizowane wnioski 3) wysokość środków wydatkowanych	Starostwo Powiatowe w Tczewie – Wydział Zdrowia, Spraw Społecznych i PFRON
	4.2. Realizacja pilotażowego programu „Aktywny samorząd” – Moduł I: likwidacja barier w dostępie do uczestnictwa w społeczeństwie informacyjnym	1) złożone wnioski 2) zrealizowane wnioski 3) wysokość środków wydatkowanych	
	4.3. Realizacja pilotażowego programu „Aktywny samorząd” – Moduł I: likwidacja barier w poruszaniu się	1) złożone wnioski 2) zrealizowane wnioski 3) wysokość środków wydatkowanych	
	4.4. Prowadzenie domów pomocy społecznej	1) domy pomocy społecznej ze względu na specyfikę prowadzonej działalności 2) mieszkańcy domów pomocy społecznej	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Tczewie
	4.5. Prowadzenie środowiskowych domów samopomocy	1) środowiskowe domy samopomocy ze względu na specyfikę prowadzonej działalności 2) uczestnicy środowiskowych domów samopomocy 3) podjęte działania	Administracja samorządowa
	4.6. Likwidacja barier architektonicznych w instytucjach publicznych – urzędach, placówkach oświatowych i zdrowotnych (szpitale, poradnie, dps, inne jednostki publiczne)	1) złożone wnioski 2) przyjęte wnioski do realizacji w roku sprawozdawczym 3) zrealizowane wnioski 4) planowana wysokość środków na realizację wniosków przyjętych do realizacji w roku sprawozdawczym 5) wysokość środków wydatkowanych w związku z wnioskami, których realizacja zakończyła się w roku sprawozdawczym	Administracja samorządowa, urzędy, placówki zdrowia publicznego, domy pomocy społecznej, placówki oświatowe gmin i powiatu
	4.7. Likwidacja barier transportowych - zakup pojazdów do przewozu osób z niepełnosprawnością	1) złożone wnioski 2) przyjęte wnioski do realizacji w roku sprawozdawczym 3) zrealizowane wnioski 4) planowana wysokość środków na	

		realizację wniosków przyjętych do realizacji w roku sprawozdawczym 5) wysokość środków wydatkowanych w związku z wnioskami, których realizacja zakończyła się w roku sprawozdawczym	
	4.8. Likwidacja barier urbanistycznych	1) złożone wnioski 2) przyjęte wnioski do realizacji w roku sprawozdawczym 3) zrealizowane wnioski 4) planowana wysokość środków na realizację wniosków przyjętych do realizacji w roku sprawozdawczym 5) wysokość środków wydatkowanych w związku z wnioskami, których realizacja zakończyła się w roku sprawozdawczym	
5. Wyrównanie szans edukacyjnych	5.1. Tworzenie oraz utrzymanie przedszkoli i szkół z oddziałami integracyjnymi, ośrodków szkolno-wychowawczych, szkół specjalnych	1) przedszkola z oddziałami integracyjnymi 2) szkoły z oddziałami integracyjnymi 3) ośrodki szkolno-wychowawcze 4) ośrodek rewalidacyjno-wychowawczy	Administracja samorządowa
	5.2. Realizacja pilotażowego programu „Aktywny samorząd” Moduł II: pomoc w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym	1) złożone wnioski 2) zrealizowane wnioski 3) osoby objęte wsparciem 4) wysokość środków wydatkowanych	Starostwo Powiatowe w Tczewie – Wydział Zdrowia, Spraw Społecznych i PFRON
	5.3. Współpraca jednostek oświatowych w zakresie wymiany doświadczeń, nawiązywanie współpracy, realizacja projektów edukacyjnych i innych, z uwzględnieniem potrzeb osób z niepełnosprawnością	1) podjęte działania 2) realizowane projekty 3) osoby z niepełnosprawnością objęte tymi działaniami	Placówki oświatowe gmin i powiatu

	5.4. Przyznawanie pomocy pieniężnej na usamodzielnianie oraz kontynuowanie nauki osobom opuszczającym domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną i innych placówek, na podstawie ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej	1) podjęte działania 2) osoby objęte wsparciem 3) wysokość środków przyznanych w ramach podjętych działań	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
6. Opieka psychologiczno - pedagogiczna	6.1. Diagnozowanie i wydawanie orzeczeń o kształceniu specjalnym	1) podjęte działania 2) osoby objęte podjętymi działaniami 3) wydane orzeczenia	Poradnia Psychologiczno -Pedagogiczna Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie - Wydział Interwencji Kryzysowej
	6.2. Sporządzanie wskazówek i zaleceń do pracy z dziećmi z niepełnosprawnością	1) podjęte działania 2) osób objęte podjętymi działaniami	
	6.3. Udział w zespołach wychowawczych oraz zespołach ds. pomocy psychologiczno -pedagogicznej w sprawie sposobów organizowania pomocy uczniom z niepełnosprawnością na terenie szkół i placówek	1) podjęte działania 2) osoby objęte podjętymi działaniami	
	6.4. Przeprowadzanie szkoleń rad pedagogicznych	podjęte działania	
	6.5. Organizowanie szkoleń i prelekcji dla rodziców, dotyczących funkcjonowania dzieci z niepełnosprawnością i możliwości wspierania ich rozwoju	podjęte działania	
	6.6. Wsparcie pedagogiczne, psychologiczne, logopedyczne	1) podjęte działania 2) osoby objęte wsparciem	
7. Rozwój rehabilitacji zawodowej	7.1. Struktura bezrobocia osób z niepełnosprawnością zarejestrowanych w powiatowym urzędzie pracy na koniec danego roku, według wybranych kategorii bezrobocia: płeć, wiek, wykształcenie, stopień niepełnosprawności lub orzeczenia równoważnego, miejsce zamieszkania	1) osoby zarejestrowane w powiatowym urzędzie pracy na początku i na koniec danego roku 2) osoby z niepełnosprawnością zarejestrowane w powiatowym urzędzie pracy na początku i na koniec danego roku	Powiatowy Urząd Pracy w Tczewie

	7.2. Udzielanie wsparcia finansowego na rozpoczęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo wniesienie wkładu własnego	1) złożone wnioski 2) podjęte działania 3) osoby objęte wsparciem 4) wysokość wydatkowanych środków	
	7.3. Dofinansowanie kosztów utworzenia stanowiska pracy dla osoby z niepełnosprawnością	1) złożone wnioski 2) podjęte działania 3) osoby objęte wsparciem 4) wysokość wydatkowanych środków	
	7.4. Pomoc w zdobyciu nowych kwalifikacji zawodowych poprzez uczestnictwo w szkoleniach indywidualnych i grupowych	1) podjęte działania 2) osoby objęte wsparciem 3) wysokość wydatkowanych środków	
	7.5. Poradnictwo zawodowe	1) podjęte działania 2) osoby objęte wsparciem 3) wysokość wydatkowanych środków	
	7.6. Zaplanowanie i wdrożenie indywidualnej ścieżki kariery zawodowej	1) podjęte działania 2) osoby objęte wsparciem 3) wysokość wydatkowanych środków	
	7.7. Organizacja staży zawodowych	1) podjęte działania 2) osoby objęte wsparciem 3) wysokość wydatkowanych środków	
	7.8. Podjęcie prac społecznie użytecznych	1) podjęte działania 2) osoby objęte wsparciem 3) wysokość wydatkowanych środków	
	7.9. Realizacja pilotażowego programu „Aktywny samorząd” Moduł I: pomoc w utrzymaniu aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej (dziecka przebywającego w żłobku lub przedszkolu albo pod inną tego typu opieką)	1) złożone wnioski 2) zrealizowane wnioski 3) wysokość środków wydatkowanych	Starostwo Powiatowe w Tczewie – Wydział Zdrowia, Spraw Społecznych i PFRON
8. Opieka medyczna	8.1. Usługi rehabilitacyjne	1) podmioty świadczące usługi rehabilitacyjne w ramach NFZ 2) świadczone usługi rehabilitacyjne 3) beneficjenci usług rehabilitacyjnych	Podmioty lecznicze domy pomocy społecznej

	8.2. Wyposażenie obiektów leczniczych i opieki społecznej w sprzęt i wyposażenie dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnością	1) podjęte działania 2) wysokość środków poniesionych w związku z podjętymi lub zrealizowanymi inwestycjami	
9. Przestrzeganie praw osób z niepełnosprawnością	9.1. Działalność Powiatowej Społecznej Rady ds. Osób Niepełnosprawnych jako organu opiniotawczo-doradczego, działającego przy Staroście Tczewskim	1) posiedzenia Rady 2) wydane opinie i uchwały 3) inne podjęte działania	Powiatowa Społeczna Rada ds. Osób Niepełnosprawnych